

6. ZDRAVOTNÍ PÉČE O CIZINCE

(zdravotní pojištění cizinců v PVZP a.s., zdravotní péče o cizince a onemocnění cizinců na vybrané nemoci)

Data o cizincích, uvedená v této kapitole, jsou získána z Národních zdravotních registrů (Národního registru hospitalizovaných, Národního registru potratů), informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví (registru tuberkulózy) a z výkazů o čerpání zdravotní péče cizinci, které jsou v rámci Národního zdravotnického informačního systému (NZIS) zpracovány v Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR). Tato data jsou doplněna informací z Pojišťovny VZP, a.s. (PVZP, a.s.) o zdravotním pojištění cizinců v ČR.

Uvedené údaje za zdravotnictví dávají pouze neucelenou informaci o čerpání zdravotní péče cizinci a o jejich zdravotním stavu v ČR.

Dalším možným zdrojem dat jsou informace uvedené na internetových stránkách ÚZIS ČR na adrese: <http://www.uzis.cz>

Centrum mezistátních úhrad (CMÚ) zveřejňuje data o čerpání zdravotní péče cizinci – občany EU/EHS a Švýcarska a cizinci ze států, se kterými je uzavřena smlouva o sociálním zabezpečení zahrnující i oblast zdravotního pojištění a poskytování zdravotní péče, a data o vynaložených nákladech za tuto zdravotní péči. Za poslední sledované období (1. 4. 2009 – 1. 4. 2010) bylo zaznamenáno celkem 65 691 případů, kdy byli cizí pojištěnci ošetřeni v ČR a náklady na jejich ošetření výpomocně uhrazené domácími zdravotními pojišťovnami byly prostřednictvím CMÚ přeúčtovány do zahraničí. Je však potřeba zdůraznit, že CMÚ používá jiné definice než zákon o pobytu cizinců. Více informací na www.cmu.cz

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 6-1. Zdravotní pojištění cizinců pojištěných v Pojišťovně VZP, a.s. od 1. 1. do 31. 12. 2009

Tabulka se týká cizinců s dlouhodobým i krátkodobým pobytem na území ČR, kteří uzavřeli smluvní zdravotní pojištění s PVZP, a.s. Jde o pojištění cizinců podle zákona o pobytu cizinců na území ČR č. 42/2008 Sb., žádající o udělení víza k pobytu do 90 dnů a o udělení víza k pobytu nad 90 dnů, kteří jsou povinni předložit doklad o zdravotním pojištění po dobu pobytu na území ČR u Pojišťovny VZP, a.s. resp. dalších čtyř konkurenčních pojišťoven. Data v publikaci se týkají pouze jedné z tohoto typu pojišťoven – PVZP, a.s.

Počet pojištěných cizinců v roce 2009 proti roku 2008 výrazně klesl o to o 22,2 % a činil 33 509 osob. Jde o první pokles od roku 2001, kdy byla publikace „Cizinci v ČR“ prvně vydána a v ní uvedena data o pojištěných cizincích. Důvodem poklesu je pokles počtu legálních pobytů cizinců pobývajících v ČR. Velký propad je zejména v pojištění občanů z Vietnamu, kdy jejich počet proti roku 2008 klesl cca o 60 %. S poklesem počtu pojištěných cizinců zároveň došlo i k poklesu počtu pojištěných cizinců ze zemí EU. Oproti loňskému roku to bylo o 10 % méně a na celkovém počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním se podíleli 6,5 %. Na prvním místě z počtu pojištěných cizinců smluvním zdravotním pojištěním s PVZP, a.s. jsou občané Ukrajiny před občany Vietnamu a Ruska. Občané Ukrajiny se podíleli na celkovém počtu pojištěných cizinců 32,2 % (10 792 osob), občané Vietnamu 19,2 % (6 444 osob) a cizinci z Ruska 9,8 % (3 292 osob). Také zdravotní péči čerpali nejvíce občané Ukrajiny (29,8 %, tj. 2 167 osob), Vietnamu (22,8 %, tj. 1 662 osob) a Ruska (11,9 %, tj. 866 osob).

Tabulky 6-2. a 6-3. Čerpání zdravotní péče cizinci

Údaje o čerpání zdravotní péče cizinci se sledují na ročním výkazu V (MZ) 1-01, který vyplňují pouze nemocnice. Jde o cizince, kteří hradí zdravotní péči ze smluvního zdravotního pojištění, pojištění uzavřeného v zahraničí, hotově nebo je zdravotní péče hrazena státními orgány (Ministerstvem zdravotnictví ČR, Ministerstvem vnitra ČR, Ministerstvem spravedlnosti ČR, krajskými úřady apod.). Zároveň jsou v počtu cizinců uvedeni i žadatelé o azyl, kteří jsou ubytováni v azylových zařízeních Ministerstva vnitra ČR a za které je zdravotní péče hrazena Ministerstvem vnitra ČR.

Ve výkazu nejsou uvedeni cizinci, kteří čerpají zdravotní péči z veřejného zdravotního pojištění.

Tabulky 6-2. a 6-3. uvádějí data za nemocnice za zdravotnictví celkem. Znamená to, že jsou vedle nemocnic resortu zdravotnictví uvedeny i nemocnice Ministerstva obrany ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR. V České republice byla v nemocnicích v roce 2009 poskytnuta zdravotní péče 78 665 cizincům. Z toho bylo ošetřeno 37 951 cizinců ze zemí Evropské unie. Počty cizinců ošetřených v nemocnicích se každoročně mírně zvyšují, podíl osob ze zemí EU se pohybuje kolem 50 %.

Zdravotní péče byla poskytnuta opět, jako v předchozích letech, nejčastěji občanům Slovenska (20,2 %, tj. 15 918 osob). Následují cizinci ze skupiny zemí „ostatní“ (15,7 %, tj. 12 317), Ukrajiny (14,1 %, tj. 11 077 osob), „ostatní země bývalého SSSR“ (12,5 %, tj. 9 810 osob) a Německa (7,5 %, tj. 5 916 osob). V hrazení zdravotní péče převažovalo u občanů Slovenska a Německa zahraniční pojištění, u občanů ze skupiny zemí „ostatní“, Ukrajiny a „ostatních zemí bývalého SSSR“ placení hotově. Z ošetřených cizinců celkem bylo, stejně jako v předchozích letech, nejvíce pacientů ve věkové skupině 20 - 59 let (70,1 %).

Z hlediska územního členění bylo nejvíce cizinců v roce 2009 ošetřeno v nemocnicích v Praze (43 %, tj. 33 810 osob), dále v Karlovarském (12,5 %, tj. 9 798 osob) a v Jihomoravském kraji (10 %, tj. 7 857 osob). Kraje s nejmenším počtem ošetřených cizinců jsou kraje Zlínský (1 %, tj. 805 osob), Pardubický (1,3 %, tj. 1 059 osob) a kraj Vysočina (1,4 %, tj. 1 067 osob).

Zdravotní péče poskytnutá cizincům v nemocnicích ČR si vyžádala náklady celkem ve výši 575 060 tis. Kč. Z celkových nákladů představovaly náklady na pacienty z EU 53,0 %, a to v celkové výši 304 861 tis. Kč. Nejvyšší náklady za poskytnutou zdravotní péči vykazovali pacienti ze Slovenska (145 531 tis. Kč), dále „ostatní“ (106 305 tis. Kč), z Ukrajiny (72 399 tis. Kč) a z Vietnamu (45 013 tis. Kč).

Nejčastějším způsobem platby cizinců za zdravotní péči zůstává nadále i v roce 2009 úhrada v hotovosti (34,6 %). Podíl uhrazených nákladů na zdravotní péči z celkových nákladů činil cca 86,3 %. Neuhrazeno po lhůtě splatnosti za zdravotní péči poskytnutou cizincům zůstalo k 31. 12. 2009 celkem 49 059 tis. Kč, tj. 8,5 % z celkové výše nákladů na zdravotní péči.

Skoro polovinu (49,7 %) všech vykázaných nákladů na zdravotní péči poskytnutou cizincům v krajích činila Hl. m. Praha (285 587 tis. Kč). Na druhém místě z hlediska výše nákladů byl Jihomoravský kraj (10,7 % tj. 61 565 tis. Kč).

Tabulka 6-4. Hospitalizovaní cizinci v nemocnicích podle příčin hospitalizace v roce 2009

Do roku 2005 byli v tabulce 6-4. vykazováni pouze cizinci s přechodným pobytem. Od roku 2006 jsou uvedeni cizinci bez ohledu na délku pobytu na území ČR včetně turistů. Vysoký nárůst počtu případů hospitalizace cizinců v nemocnicích proti roku 2005 souvisí se změnou sledování cizinců v Národním registru hospitalizovaných, kdy byla zavedena položka „Příslušnost k EU“.

V roce 2009 došlo k mírnému růstu počtu případů hospitalizace cizinců proti roku 2008 a to o 7,8 %, na celkový počet 33 591 případů. Nejčastějším důvodem hospitalizace cizinců bylo těhotenství, porod a šestinedělí, kdy proti loňskému roku byl zaznamenán nárůst o 9 %. Následovaly faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami (jedná se např. o prohlídky a vyšetření, které vyžadují hospitalizaci, pozorování po úrazu nebo při podezření na určitá onemocnění apod.), poranění a otravy a nemoci oběhové soustavy. Nejméně cizinců bylo

hospitalizováno, stejně jako v předchozích letech, z důvodů nemocí krve, krvetvorných orgánů a některých poruch týkající se mechanismu imunity.

V roce 2009 bylo na lůžkových odděleních nemocnic ČR evidováno celkem 2 255 tis. hospitalizací. Počet případů hospitalizace cizinců, kdy se jedná o cizince bez ohledu na délku pobytu na území v ČR, činil z celkového počtu hospitalizací 1,5 %.

Tabulky 6-5. a 6-6. Potraty cizinek

Všechny druhy potratů provedené ve zdravotnických zařízeních ČR podléhají hlášení „Žádost o umělé přerušení těhotenství (UPT), hlášení potratu a mimoděložního těhotenství“. Toto hlášení se vyplňuje též za cizinky s trvalým a dlouhodobým pobytem na území ČR. Cizinky s přechodným pobytem a turistiky se nesledují.

V roce 2009 bylo v České republice evidováno 3 020 potratů cizinek, což znamená pokles oproti minulému roku o 7,1 %. Z toho připadlo 2 268 (75,1 %) na umělá přerušení těhotenství. Také v počtu miniinterrupcí byl oproti minulému roku zaznamenán pokles o 11,5 % (1 732 v roce 2009 a 1 958 v roce 2008).

Z umělých přerušení těhotenství (UPT) bylo 8,2 % provedeno ze zdravotních důvodů. Miniinterrupce tvořily 76,4 % všech UPT.

Od roku 2002 docházelo k postupnému poklesu celkového počtu potratů cizinek (z 2 751 v roce 2002 a na 2 238 v roce 2005). Od roku 2006 byl zaznamenán růst počtu potratů až do roku 2008. Zatímco v roce 2006 bylo evidováno celkem o 47 potratů více oproti roku 2005, v roce 2008 už se jednalo o 594 potratů více proti roku 2007. V roce 2009 došlo po třech letech růstu k poklesu počtu potratů cizinek o 232. Zároveň došlo k poklesu počtu UPT z 2 526 případů v roce 2008 na 2 268 případů v roce 2009.

Hodnocení údajů podle jednotlivých krajů je ovlivněno největším soustředěním cizinců v Hl. m. Praha a Středočeském kraji, kde je nejvyšší podíl potratů z celé ČR.

V roce 2009 bylo u českých občanek hlášeno 37 508 potratů, celkem (včetně cizinek) pak bylo hlášeno 40 528 potratů. Podíl cizinek na celkovém počtu potratů nahlášených v ČR oproti roku 2008 klesl a činil 7,5 %.

Tabulka 6-7. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného

Tabulka se týká počtu nově hlášených onemocnění tuberkulózou (TBC) v ČR podle země narození nemocného, nemusí jít o cizince.

V roce 2009 bylo celkem nově hlášeno 710 případů onemocnění TBC, tj. o 19,2 % méně než v roce předchozím. Znamená to, že opět pokračuje trend poklesu počtu nově hlášených onemocnění TBC od roku 1999. Pouze v roce 2008 byl prvně zaznamenán růst o 1 %. Hlavní příčinou poklesu bylo snížení podílu onemocnění cizinců na celkovém počtu onemocnění TBC na cca 19,2 %. Nejvyšší počet nově hlášených onemocnění TBC v roce 2009 vykazala Ukrajina (celkem 34).

* * * * *

Kapitola 6 o zdravotní péči o cizince v České republice za rok 2009 je publikována ve stejném rozsahu jako v předchozích letech. Data jsou uvedena za zdravotnictví celkem. Do roku 2002 (včetně) byla data v tabulkách publikována pouze za resort zdravotnictví.

Ze srovnání dat o čerpání zdravotní péče cizinci v České republice v roce 2009 proti předešlému roku vyplývá, že s PVZP, a.s. uzavřelo smluvní zdravotní pojištění o 9 597 cizinců méně (především občanů Vietnamu), což znamenalo pokles o 22,2 %. Ten byl zároveň provázen poklesem počtu cizinců čerpajících z tohoto pojištění zdravotní péči.

V roce 2009 vyhledalo lékařskou péči v nemocnicích proti minulému roku skoro srovnatelný počet cizinců (o 401 cizinců méně), která byla provázena růstem celkových nákladů na zdravotní péči o 3,7 %.

Velký nárůst počtu případů hospitalizací u cizinců v roce 2006 proti roku 2005, byl způsoben upřesněným vykazováním cizinců v registru hospitalizovaných, kde již nejsou sledováni pouze cizinci s přechodným pobytem, ale i cizinci bez ohledu na délku pobytu na území ČR. V roce 2009 došlo poprvé od roku 2006 k mírnému růstu hospitalizací u cizinců a to o 7,8 %. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného zaznamenala v roce 2009 opět pokles o 169 hlášení méně proti roku 2008.

Celkově lze shrnout, že v roce 2009 došlo u sledovaných údajů, které se týkají čerpání zdravotní péče cizinci v ČR, k celkovému poklesu počtu cizinců. Mírný růst oproti roku 2008 byl zaznamenán v nemocnicích u nákladů vynaložených na zdravotní péči cizinců a u počtu hospitalizovaných cizinců podle příčin hospitalizace.